

статутного капіталу і одержання надприбутків в асоціаціях, консорціумах, концернах та в інших об'єднаннях суб'єктів господарської діяльності.

Складність виявлення легалізації (відмивання) доходів, одержаних злочинним шляхом, яка вчиняється злочинною організацією пов'язана з необхідністю встановлення зв'язку між членами організації, які зовнішньо можуть діяти незалежно один від одного. Сам факт роботи у підставній організації не свідчить про входження особи у склад злочинної організації. Переважно, справжні організатори, залишаючись у «тіні», використовують посередників, які не мають уявлення про злочинний характер діяльності.

Висновок. Виявлення легалізації (відмивання) доходів, одержаних злочинним шляхом, означає: установити, зафіксувати, визначити факт та обставини вчинення даного виду злочину, а саме:

обставини накопичення злочинних доходів (час, місце, спосіб та інші обставини вчинення злочину);

джерело їхнього незаконного походження і маскування, переміщення та використання в легальній економіці;

місце приховування та зберігання;

виявлення та встановлення осіб, які є організаторами, а також інших осіб які брали участь або можуть бути причетні у підготовці або у вчиненні даного виду злочину;

характер і розмір шкоди заподіяної злочином.

Для виявлення злочинів, пов'язаних з легалізацією (відмиванням) доходів, одержаних злочинним шляхом, працівникам, що здійснюють оперативно-розшукову діяльність, необхідно використовувати матеріальні носії юридичної, економічної, комерційної інформації, різнопланову договірну, митно-транспортну, фінансово-бухгалтерську та банківську інформацію. Тому важливим завданням, від вирішення якого залежить успіх виявлення легалізації (відмивання) доходів, одержаних злочинним шляхом, є своєчасне встановлення та вивчення конкретних фінансово-господарських документів, організація правового й економічного дослідження господарських угод.

Список бібліографічних посилань

1. Журавель В. А. Розслідування легалізації (відмивання) доходів, одержаних злочинним шляхом : наук.-практ. посіб. Харків : Одиссей, 2005. С. 50.
2. Овчинников М. А. Проблемы выявления факта легализации преступных доходов. *Вестник Саратовской государственной академии права*. 2009. № 3. С. 142.

Одержано 21.11.2017

УДК 343.1:341.231.14

Олеся Ігорівна АРСЕНІ,

прокурор Харківської місцевої прокуратури № 4 Харківської області

МЕХАНІЗМ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ДОТРИМАННЯ ЗАКОННОСТІ ПРОКУРОРОМ У ДОСУДОВОМУ РОЗСЛІДУВАННІ КРИМІНАЛЬНОГО ПРОВАДЖЕННЯ ЗА ФАКТОМ ВИКРАДЕННЯ ЛЮДИНИ

Слід відзначити, що, здійснюючи процесуальне керівництво кримінальним провадженням за фактом викрадення людини на стадії досудового розслідування, прокурор уповноважений починати досудове розслідування за наявності підстав, мати доступ до матеріалів, документів та інших відомостей, що стосуються досудового розслідування, доручати органу досудового розслідування його проведення. У зв'язку з тим, що викрадення людини є найнебезпечнішою формою незаконного позбавлення волі (протиправне таємне або відкрите захоплення потерпілого, переміщення його з того місця, де він знаходився, та подальше утримання потерпілого викрадачем або іншою особою), та зважаючи на те, що викрадення людини майже завжди супроводжується фізичним або психічним насильством, процесуальний керівник провадження повинен звернути увагу слідчого, органу досудового розслідування на своєчасне виконання вказівок прокурора та негайне проведення слідчих (розшукових) дій, негласних слідчих (розшукових) дій, інших процесуальних дій.

Крім того, за потреби процесуальний керівник кримінального провадження за даною категорією справ повинен давати вказівки щодо проведення розшукових дій та брати участь у них, а в деяких випадках – особисто проводити слідчі (розшукові) та процесуальні дії у порядку, визначеному Кримінальним процесуальним кодексом України [1–4].

Таке положення КПК України суперечить положенню, яке закріплене в абзацах 2, 3 ч. 1 ст. 25 Закону України «Про прокуратуру», про те, що письмові вказівки прокурора органам, які провадять оперативно-розшукову діяльність, дізнання та досудове слідство, надані в межах повноважень, є обов'язковими для цих органів і підлягають негайному виконанню. Видання прокурором розпоряджень поза межами його повноважень тягне за собою відповідальність, передбачену законом. Проведений аналіз КПК України дав змогу зробити висновок, що у жодній зі статей не передбачено таке процесуальне рішення, як розпорядження.

Доручення прокурора надаються у письмовій формі, а суб'єкти, що здійснюють досудове розслідування, повинні їх виконувати. З

огляду на вимоги ч. 3 ст. 39, ч. 5 ст. 40 КПК України, невиконання законних вказівок та доручень прокурора, наданих у порядку, передбаченому КПК України, щодо проведення НС(Р)Д тягне визначену законом відповідальність.

Тобто прокурор, якщо існує необхідність проведення НС(Р)Д, має право доручити їх проведення уповноваженим оперативним підрозділам, про що складає доручення та надсилає його керівнику органу, під юрисдикцією якого знаходиться місце вчинення кримінального правопорушення і до складу якого входять орган розслідування та/або оперативні підрозділи, уповноважені на проведення НС(Р)Д у кримінальних провадженнях, у тому числі за фактом викрадення людини.

Одночасно слід звернути увагу на те, що в наказах Генеральної прокуратури України від 25.01.2013 № 4/1гн «Про організацію прокурорського нагляду за додержанням законів органами, які проводять оперативно-розшукову діяльність» та від 26.07.2013 № 4 «Про організацію діяльності прокурорів у кримінальному провадженні» зазначено, що на галузеві підрозділи прокуратури покладається обов'язок забезпечити контроль за організацією нагляду міськими, районними, міжрайонними та іншими прирівняними до них прокурорами, надавати їм необхідну методичну і практичну допомогу при проведенні досудового розслідування (НС(Р)Д, інших процесуальних дій) кримінальних проваджень, у тому числі за фактом викрадення людини.

Водночас аналіз нормативних актів свідчить про те, що доручення на проведення НС(Р)Д складається у двох примірниках на офіційному бланку органу прокуратури відповідного рівня. Доручення повинно містити: завдання НС(Р)Д; строки його виконання; особливості взаємодії між прокурором, слідчим і уповноваженим оперативним підрозділом та ін.

Здійснивши аналіз емпіричного матеріалу, не зайвим для прокурора є право давати вказівки про те, як саме здійснювати конкретні НС(Р)Д у кримінальному провадженні за фактом викрадення людини. Виходячи із наведеного, зазначимо, що визначальною умовою для підвищення ефективності прокурорського контролю є правильне визначення, з одного боку, меж охоплення контрольною діяльністю проведення НС(Р)Д, а з іншого – глибини її проникнення у зміст даного виду секретної діяльності.

Уповноважені оперативні підрозділи не мають права виходити за межі доручень прокурора або слідчого. Якщо при проведенні НС(Р)Д уповноважений оперативний підрозділ виявить обставини, які мають значення для кримінального провадження або вимагають

нових процесуальних рішень слідчого, прокурора, про це негайно повідомляється прокурор або ж слідчий.

Аналіз повноважень прокурора щодо процесуального керівництва при проведенні НС(Р)Д свідчить, що прокурор здійснює контроль за дотриманням положень закону про фіксацію ходу і результатів таких дій, збереження інформації, отриманої внаслідок їх проведення, з метою подальшого використання як доказу під час судового розгляду кримінального провадження за фактом викрадення людини.

У зв'язку з викладеним, можна зробити наступний висновок та зазначити, що механізм забезпечення дотримання законності прокурором у досудовому розслідуванні кримінального провадження за фактом викрадення людини розкривається через стадії процесуального керівництва прокурора, зокрема:

- початкова або первинна, яка включає в себе прийом заяв, повідомлень про вчинене кримінальне правопорушення та внесення до Єдиного реєстру досудових розслідувань;

- стадія прийняття рішення щодо проведення досудового розслідування та встановлення особи підозрюваного (зазначена стадія включає в себе використання заходів оперативного ініціативного пошуку та негласні слідчі (розшукові) дії);

- стадія закінчення або повідомлення особі про підозру (на зазначеній стадії вирішується питання щодо застосування відповідно до запобіжного заходу до підозрюваної особи).

Список бібліографічних посилань

1. Шпак О. О. Незалежність прокурора при здійсненні процесуального керівництва. *Науковий вісник Ужгородського національного університету. Серія «Право»*. 2015. Вип. 32 (3). С. 164–167.

2. Соколовий В., Грібов М. Прокурорський нагляд за діяльністю оперативних підрозділів з виконання доручень на проведення негласних слідчих (розшукових) дій. *Вісник прокуратури*. 2014. № 10. С. 14–45.

3. Столітній А. В. Організація прокурорського нагляду за досудовим розслідуванням у формі процесуального керівництва, роль керівника органу прокуратури в організації нагляду. *Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету. Серія «Юриспруденція»*. 2014. Вип. 11 (2). С. 139–142.

4. Про затвердження Інструкції про організацію проведення негласних слідчих (розшукових) дій та використання їх результатів у кримінальному провадженні : спільний наказ Ген. прокуратури України, МВС України, Служби безпеки України, М-ва фінансів України, Адміністрації Держ. прикордон. служби України, М-ва юстиції України від 16.11.2012 № 114/1042/516/1199/936/1681/51 // База даних «Законодавство України» / Верховна Рада України. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v0114900-12> (дата звернення: 26.05.2017).

5. Кримінальний процесуальний кодекс України : наук.-практ. комент. : у 2 т. Т. 1 / О. М. Бандурка та ін. ; за заг. ред. В. Я. Тація, В. П. Пшонки, А. В. Портнова. Харків : Право, 2012. 768 с.

6. Про організацію діяльності прокурорів у кримінальному провадженні : наказ Ген. прокурора України від 19.12.2012 № 4гн // Генеральна прокуратура України : офіц. сайт. URL: http://www.gp.gov.ua/ua/file_downloader.html?_m=fslib&_t=fsfile&_c=download&file_id=151871 (дата звернення: 26.05.2017).

7. Про організацію прокурорського нагляду за додержанням законів органами, які проводять оперативно-розшукову діяльність : наказ Ген. прокурора України від 03.12.2012 № 4/1гн // Генеральна прокуратура України : офіц. сайт. URL: http://www.gp.gov.ua/ua/file_downloader.html?_m=fslib&_t=fsfile&_c=download&file_id=151868 (дата звернення: 26.05.2017).

Одержано 21.11.2017

УДК 343.285

Олена Анатоліївна БІЛІЧАК,

*доктор юридичних наук, доцент,
професор кафедри кримінального права,
кримінального процесу та криміналістики
Національної академії Служби безпеки України*

ДОСУДОВА ПРОБАЦІЯ ЯК ЗАСІБ ІНДИВІДУАЛІЗАЦІЇ ПОКАРАНЬ

Основними засобами виправлення і ресоціалізації засуджених кримінально-виконавчий кодекс України визнає виконання та відбування покарання (режим), суспільно корисну працю, соціально-виховну роботу, загальноосвітнє і професійно-технічне навчання, громадський вплив, а також пробацію (ч. 3 ст. 6) [1, ст. 21]. Відповідно до п. 6 ч. 1 ст. 2 Закону України «Про пробацію» вона є системою наглядових та соціально-виховних заходів, що застосовуються за рішенням суду та відповідно до закону до засуджених, виконання певних видів кримінальних покарань, не пов'язаних з позбавленням волі, та забезпечення суду інформацією, що характеризує обвинуваченого [2, ст. 93]. З метою реалізації наведених положень законодавства, у найближчій перспективі в системі державних органів, що реалізують державну політику в сфері виконання покарань, буде створено Службу пробації [3, с. 175–179], яка забезпечуватиме виконання переважної більшості альтернативних обмеженню чи позбавленню волі покарань, коли засуджені за вчинення кримінальних правопорушень залишаються в суспільстві, та водночас обтяжуються деякими обмеженнями свободи, як правило, пов'язаними із виконанням ними певних обов'язків. Окрім того, Службою пробації забезпечуватиметься виховний вплив на таких осіб, з метою корекції їх поведінки у майбутньому. До сфери компетенції Служби пробації відповідно до ст. 13 КВК України належатимуть: